

การประชุมผู้เชี่ยวชาญเรื่องการพัฒนาสังคมชาวเกาะที่ยั่งยืน

Expert Conference on Development of Island's Sustainable Society

การประชุมครั้งนี้ จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๒๙-๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๗ ณ Okinawa Institute of Science and Technology Graduate University (OIST) โดยมีกระทรวงสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทยและจังหวัดโอกินาวาเป็นเจ้าภาพจัดงาน มีนักวิชาการรวมประมาณ ๓๐๐ คน จาก ๑๐ ประเทศร่วมประชุม ได้แก่ ฟิจิ ญี่ปุ่น มาเลเซีย ไมโครนีเซีย ปาเลา ฟิลิปปินส์ ซามัว ตองกา ตูวาลู และไทย โดยทางประเทศไทยมีนายนิพนธ์ พงศ์สุวรรณ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านวิจัยทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งเข้าร่วมประชุม เป็นงานประชุมต่อเนื่องจากการประชุม “The International Conference on Climate Change and Coral Reef Conservation” ซึ่งจัดขึ้นเมื่อปีที่ผ่านมาที่โอกินาวา ซึ่งในคราวนั้นได้สรุปว่าต้องให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ในเกาะโอกินาวาและควรมีการขยายความร่วมมือในกลุ่มประเทศที่เป็นเกาะ ดังนั้นในการประชุมคราวนี้จึงมีนักวิชาการจากกลุ่มประเทศที่เป็นเกาะเข้าร่วมประชุมเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ทางวิจัยและการจัดการในด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ การปรับตัวและลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การจัดการของเสียอย่างเหมาะสม และการศึกษาและกิจกรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในการประชุมมีเนื้อหาหลัก ดังนี้

- ๑) **การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดยเน้นด้านอนุรักษ์แนวปะการังและการพัฒนาที่ยั่งยืน มีนักวิชาการจากประเทศต่างๆ บรรยาย (power point presentation) รวม ๗ เรื่อง ซึ่งเป็นเนื้อหาที่ครอบคลุมเกี่ยวกับความท้าทายในการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรแนวปะการัง การพัฒนาที่ยั่งยืน ความร่วมมือระหว่างประเทศในการอนุรักษ์และพัฒนา และทิศทางในอนาคตในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากแนวปะการังอย่างยั่งยืน ซึ่งในการนี้นายนิพนธ์ พงศ์สุวรรณได้บรรยายในเรื่องความร่วมมือในระดับภูมิภาคในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนจากแนวปะการัง โดยใช้กรณีการจัดการแนวปะการังโดยการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการท่องเที่ยวดำน้ำและนักดำน้ำภายใต้โครงการกรีนฟินส์ ซึ่งดำเนินการเป็นเครือข่ายใน ๖ ประเทศ

ในการประชุมในส่วนนี้ได้ชี้แนะประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

- แนวปะการังเป็นทรัพยากรของเกาะ ซึ่งมีความสำคัญทางเศรษฐกิจทั้งในแง่การประมงและการท่องเที่ยว การเพิ่มภูมิคุ้มกันให้แนวปะการังเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องดำเนินการร่วมกันเป็นเครือข่าย โดยเชื่อมโยงกับการจัดการระบบนิเวศทรัพยากรด้วย
- การให้ความสำคัญกับการติดต่อสื่อสารระหว่างนักวิจัย นักบริหารจัดการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ เช่น ชาวประมง ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ฯลฯ ทั้งในระดับท้องถิ่น ประเทศ และระหว่างประเทศ เพื่อ

เรียนรู้ ถ่ายทอดประสบการณ์ด้านการวิจัยและการจัดการ ทั้งในกรณีที่เป็นผลสำเร็จและความล้มเหลว เพื่อนำไปพัฒนาต่อยอด

- สหกรณ์ชาวประมงหมู่บ้านอนนา (ประเทศญี่ปุ่น) ได้ยกกรณีตัวอย่างการจัดการการประมงอย่างยั่งยืน โดยมีการมีส่วนร่วมจากชุมชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากทรัพยากรแนวปะการัง
- การศึกษาการแพร่กระจายของตัวอ่อนปลาฉลาม (ซึ่งระบาดในญี่ปุ่นก่อให้เกิดผลกระทบรุนแรง) โดยมหาวิทยาลัย (OIST) ได้รับความร่วมมือจากชาวประมงในการเก็บข้อมูลและกำจัดปลาฉลาม
- การได้รับความร่วมมือจากชุมชนท้องถิ่นจากหมู่บ้านซามิและโตกาซึกิในการส่งเสริมให้ก่อตั้งอุทยานแห่งชาติและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- ความร่วมมือระหว่างนักวิจัยญี่ปุ่นกับสถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเลแห่งออสเตรเลียในกรณีปัญหาการระบาดของปลาฉลาม
- การส่งเสริมการท่องเที่ยวค้ำน้ำที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ และเอเชียตะวันออก
- ความร่วมมือด้านการวิจัยและจัดการแนวปะการังระหว่างปาเลาและญี่ปุ่น
- ในที่ประชุมเห็นถึงความสำคัญของความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินงานวิจัยและการจัดการ การสร้างศักยภาพโดยกระบวนการต่างๆ เช่น การฝึกอบรม และการแลกเปลี่ยนข้อมูล เป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนา

๒) **มาตรการลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ** หัวข้อนี้ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของการใช้พลังงานที่ใช้คาร์บอนน้อย การสร้างมาตรการลดการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ เช่น การใช้พลังงานลมในการสร้างพลังงานไฟฟ้าที่เกาะโกโตโดยกระทรวงสิ่งแวดล้อมของญี่ปุ่น การใช้เรือที่ใช้พลังงานคาร์บอนต่ำวิ่งระหว่างเกาะในปาเลา เป็นต้น ในที่ประชุมเห็นพ้องกันในเรื่องความต้องการในการพัฒนางานวิจัยโดยมีความร่วมมือระหว่างชาติ และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่เป็นระบบใช้คาร์บอนต่ำให้แพร่หลายตามเกาะและประเทศที่ปล่อยคาร์บอนมาก

๓) **การจัดการของเสียอย่างเหมาะสม** หัวข้อนี้ได้มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ในด้านการจัดการของเสียในประเทศที่เป็นเกาะ โดยเน้นกระบวนการ ๓R คือ ลดการใช้ การนำมาใช้ซ้ำ และการนำมาหมุนเวียนใช้ใหม่

๔) **การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและการลดภาวะเสี่ยงภัย** ได้เน้นในประเด็นภัยพิบัติจากการเกิดระดับน้ำทะเลสูงขึ้นสูง การกัดเซาะชายฝั่ง การพังทลายบริเวณที่ลาดชัน และน้ำท่วมบนเกาะ ทั้งนี้อาจเป็นผลต่อเนื่องจากการพัฒนาชายฝั่งที่ไม่ถูกต้องด้วยเช่นกัน ในที่ประชุมเน้นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดการ การเสริมสร้างศักยภาพของบุคคลและองค์ความรู้

นอกจากนี้ยังได้มีการบรรยายพิเศษในเรื่องทศวรรษของการศึกษาด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (UN Decade of Education for Sustainable Development คำย่อ ESD) ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของการดำเนินกิจกรรมต่างๆในทศวรรษดังกล่าว รวมถึงการก่อตั้ง Regional Centers of Expertise on ESD

หลังจากเสร็จสิ้นการประชุม ได้มีการทัศนศึกษาในวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๗ โดยเดินทางไปที่เกาะอิซิกาคิ เข้าเยี่ยมชมและร่วมปรึกษาหารือที่ International Coral Reef Center Research and Monitoring Center ซึ่งงานหลักของศูนย์แห่งนี้คือ การติดตามสำรวจสถานภาพแนวปะการัง การฟื้นฟูแนวปะการัง การศึกษาและลดผลกระทบจากการระบาดของปลาฉลาม การควบคุมและจัดการปัญหาจากมลภาวะทางน้ำโดยเฉพาะเรื่องตะกอนจากการทำไร่ไถ และ การสร้างความตระหนักเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน ในการนี้นายนิพนธ์ พงศ์สุวรรณได้บรรยายสรุปเกี่ยวกับการทำงานวิจัยของ

สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเล ชายฝั่งทะเลและป่าชายเลน และหลังจากนั้นก็ได้ปรึกษาหารือความเป็นไปได้ในการสร้างความร่วมมือในอนาคต เช่น การแลกเปลี่ยนนักวิชาการดูงานวิจัยหรือร่วมงานวิจัย ทางศูนย์ของญี่ปุ่นอาจจะจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการปัญหาเรื่องการอนุรักษ์แนวปะการัง ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ทางศูนย์แห่งนี้ได้เปิดฝึกอบรมอยู่แล้ว โดยได้รับการสนับสนุนจาก JICA หลักสูตรที่อาจเปิดฝึกอบรมได้เพิ่มเติมได้แก่ การจัดการลดผลกระทบจากการระบาดของปลาตัวหนาม และเทคนิคการฟื้นฟูแนวปะการังโดยใช้แผ่นกระเบื้องเซรามิคที่ออกแบบเป็นพิเศษเพื่อล่อตัวอ่อนปะการังลงเกาะ เป็นต้น